

A CANCEL CULTURE PATOLÓGIÁJA

BAJUSZ ORSOLYA

Napjainkban a Narcisszus-mítosz a hálózatok önmagukra vonatkozó, befelé forduló jellegének allegóriájaként jelenik meg. A közösségi média, mint egymással összekapcsolódó tükrök rendszere, Narcisszus víztükréhez hasonlított: az egyén a saját maga által visszatükrözött képbe szeret bele, miközben elveszíti kapcsolatát a valósággal, és önmaga pusztulásába sodródik.

A KULTÚRA ELTÖRLŐI

A közösségi média a kétezres évek közepétől terjedt el tömegesen, de igazán a 2010-es évek közepén váltak általánossá a virtuális hajtóvadászatok és a nyilvános megszegyenítések. Valószínűleg a felhasználók kezdetben nem ismerték fel, vagy legalábbis nem aknázták ki teljes mértékben a platformokban rejlő kollektív lehetőségeket. Főként egyéni tartalmakat osztottak meg: képeket *designer*-táskákról, egzotikus nyaralásokról, látszólag függetlenül egymástól. Az a mintázat azonban, hogy a felhasználók egymásra hangolódva, közösen vegyenek fel és erősítsenek fel bizonyos szerepeket, radikálisan eltért az addigi társas valóságtól. Időbe telt, mire az addig többnyire egyéni szinten elfojtott vágyak és indulatok egymást erősítve felszínre törtek és futótűzként terjedtek. Ahogy egy, a kétezres években népszerű mémoldal hirdette: „Egy zsák krumplinak is lehet egymillió *like*-olója.” Ennek megfelelően a közösségi tér lehetőséget teremtett arra, hogy aki például a felmagasztosult áldozat, a mártír, az inkvizítor vagy bármilyen más, akár még perverzebb szerepre vágyik, az ne csupán passzív *like*-olókat találjon magának, hanem aktív támogatókat, sőt olyan cinkosokat is, akik készek együtt játszani és fenntartani a választott narratívát.

Mindazonáltal a „hálózatosodott kollektivitás” jelensége pozitív konnotációkkal, leginkább a „közösség” fogalmával társul. Ez a képzettársítás azonban félrevezető, mert a valódi közösség individuumokból épül fel, míg a patológiusan működő hálózatokban az egyén gyakran feloldódik, identitása elmosódik, és a kollektív cselekvő részesévé válik. Ahol az emberi természet sötét oldala (pszichopátia, szadizmus) kerülhet előtérbe, ott már nem közösségről, hanem inkább csődületről, a kollektív pszichózis egyik formájáról beszélhetünk. Ennek a folyamatnak a legszörnyesebb kimenetele a *cancel culture*, magyarul az eltörlés kultúrája, amely egyszerre nyelvi paradoxon és programhirdetés: a kultúra eltörlése, az önmaga ellen forduló, egy saját magát felszámolni akaró kultúra.

Az eltörlés eszköztára a bojkottól az erőszakig terjed, célja pedig a célpont kirekesztése, ellehetetlenítése, gyakran nyomásgyakorlás révén. A jelenség a digitális térben zajlik, a közösségi média koordináló szerepet tölt be benne. Az amerikai író, Africa Brooke találóan „közösségbe kiszervezett abúzusnak” (*crowd-sourced abuse*) nevezi ezt a folyamatot. Az eltörlés kultúrájának elemzésekor a legfontosabb dimenzió talán nem is a kulturális jelenségeké, hanem az a csoportpszichózis előállása, amely során a résztvevők elveszítik a kapcsolatukat a valósággal. A kulturális eleme, úgymint a mémek, szimbólumok, tabuk,

nyelvi formulák, kettős beszéd, a művészethez való viszonyulás vagy az *online* rituálék, egyszerre következményei és fenntartói, sőt erősítői is ennek a csoportpszichózisnak.

Pippa Norris 2020–21-ben megfogalmazott állításával szemben – miszerint a politikai hovatarozás nem játszik szerepet, tehát az eltörlés nem jobb- vagy baloldali jelenség – amellet érvelek, hogy a kollektivista *ethos*nak, a részvételelenség kiterjesztésének, a politika és kultúra közötti határ elmosásának igenis van szerepe az eltörlésekben. Ez a dinamika jól megfigyelhető abban a folyamatban, ahogyan a művészet közösségi jellegét instrumentalizálják. Az eltörlés a legszélsőségesebb megnyilvánulása annak a kihasználásnak, amire „a művészet közösségben születik” mondat talán a legjobb példa. A kísérleti művészetrel foglalkozó, alternatív közösségeknek valójában mindig is nagyon magas belépési küszöbje volt: folyamatos kreativitásra, a tagok közötti kölcsönös bizalomra és támogatásra volt szükség. A rendszerváltás előtti Magyarországon – és még sok helyen – ezek a körök néha kifejezetten misztikus gyakorlatokat folytattak, mint például a szívcsakranyitás vagy az automatikus írás. Céljuk a hétköznapi tapasztalatokon túli tudás és élmények keresése volt. Ez a közeg azonban megváltozott a művészet politikai bekebelezésével. Az ilyen társadalmi környezetben eltöltött évek után az embereknek hirtelen párbeszédet és együttműködést szorgalmazó lobbistákkal és ügynökökkel kellett volna együttműködniük.

A művészet lényegét tekintve nem demokratikus, és nem közösségi, mivel a kreativitás képessége nem egyenlően oszlik meg az emberek között, ráadásul nem mindenki képes autonóm alkotásra. A művészeti formátumok politikai aktivizmusra való kihasználása olyan akciókban kínálnak részvételt, mégpedig politikai mobilizációs eszközként, amelyek eredetileg

a miszticizmusról és az igazságkeresésről szóltak. Az avantgárd például szó szerint élcsapatot jelent, és soha nem létezett olyan, hogy az utcáról beesve valaki csak pár órára váljon avantgárd művésszé. Ennek az alapvető különbségnek a tagadása a valóság tagadását jelenti, amelynek fenntartása egyre nagyobb áldozatokat követel. Ebből is következik, hogy a képességek és a (túl sok) lehetőség közötti szakadék

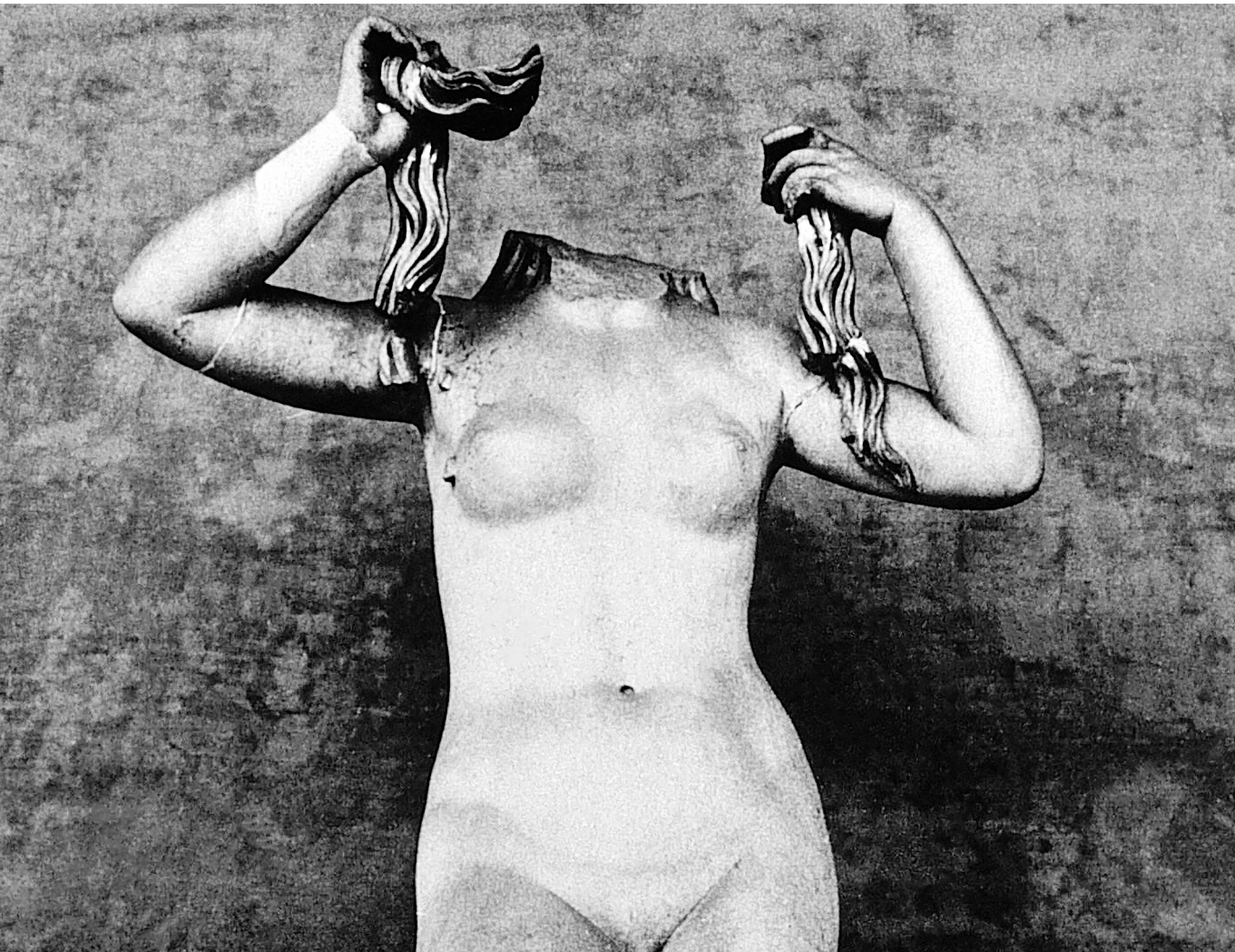
betöltésének vágya, a saját tehetségtelenség és kisszerűség kompenzálása lehet a *cancel culture* egyik gyökere.

A girard-i közösségi áldozat koncepciójával is vitatkoznék, mert a nyilvános eltörlés során jellemzően nem egy teljes közösség vesz részt, hanem egy aktivizálódó, vissza-visszatérő csoport. Kutatások támasztják alá a baloldali autoritarianizmus, az internetes trollok szadista, nárcisztikus és szociopata jellemvonása, valamint az „extrém baloldaliság” és a nárcizmus, illetve szociopátia közötti kapcsolat létezését.¹ Ezek az eredmények alátámasztják azt a képet, hogy az eltörléseket gyakran egy sajátos pszichológiai profillal rendelkező, aktivizálódó csoport csinálja, akik a közösségi média nélkül sokszor nem tudnának arról sem, amit el akarnak törölni, és valószínűleg nem is találnák meg egymást. A közösségi média az ő anomalisztikus viselkedésüket teszi reprezentatívvá.

Az eltörlés elsősorban a progresszív hálózatokban jelenik meg, amelyek lényegileg önreferenciálisak, mint a progresszió kijelölője és élcsapata, és sokszor önmagukat emésztik fel az eltörlésekkel. Tehát saját maguk a referencia, és ezért az igaz, amit ők igaznak fogadnak el. Ez a működésmód, ahol tehát a csoport által elfogadott igazság válik mércévé, lényegileg ellentétes a tudomány és a művészet alapelveivel, melyek külső referenciákhoz kötődnek (mint például az eredmények replikálhatósága vagy az esztétikai minőség). Önmagában is abszurd, hogy attól lesz igaz valami, hogy másokat meggyőznek, hogy igaznak fogadják el. Azért igaz valami, mert igaz. Ez tautológia, és pont ez a lényege. Valami önmagában igaz vagy nem igaz. Ennél egy tekintélyelvűbb

¹ Lásd bővebben: Thomas H. COSTELLO és tsi.: Clarifying the structure and nature of left-wing authoritarianism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 2022/1. és Ann KRISPENZ – Alex BERTRAMS: Understanding left-wing authoritarianism. Relations to the dark personality traits, altruism, and social justice commitment. *Current Psychology*, 2024/3.

az eltörlésben a progresszív hálózatok járnak az élen

Fejtelenség – Részlet a *La Jetée*
(rend. Chris Marker, 1962)
című filmből
(*Cinema of the Unsettling X-oldal*)

verzió van, hogy attól igaz valami, hogy valaki azt mondja. Még csak nem is attól, hogy ki mondja (egy tekintélyszemély), hanem attól, hogy ki mondja komolyabban véve saját magát. Max Weber „karizmatikus tekintély” fogalma segíthet megérteni ezt a jelenséget. A karizmatikus tekintélyek, akik gyakran ezeknek a hálózatoknak a középpontjában állnak, saját magukra hivatkoznak igazságként, és követők elfogadják ezt a fajta tekintélyt. Viszont a karizma az adott egyén sajátja, ha pedig a hálózattól kontingens az igazság, a tekintély szituatív, tehát nem az adott egyén sajátja, hanem adott helyzetekben, adott rituálék során ruházza rá közege egy adott egyénre.

IDEOLÓGIA HELYETT *MODUS OPERANDI*

Meggyőzően lehetne érvelni amellett, hogy a jobboldal és a baloldal ma már csak kiüresedett, önreferenciális identitáskategóriák, koherens vízió nélkül. A „baloldal” fogalma napjainkban valóban sokszor üres közhelyeket, esetleg kádárista nosztalgiát takar, de valójában egy olyan modus operandit jelöl, amely a progresszív hálózatokban ölt testet, és az eltörlés önreferenciális és önromboló aktusaiban mutatkozik meg legtisztábban. A hálózatok más szimbólumokat, más diskurzusokat (amelyek hagyományosan nem baloldaliként értelmeződnek) is magukévá tehetnek, de meggyőzően lehet érvelni, hogy a baloldal kifejezés manapság gyakorlatilag ezeket hálózatokat jelenti. Persze a „jobboldal” jelentése is kérdéses, hacsak nem egyenlő azzal, aki/ami utálja a baloldalt.

„A munkának vége, kijössz a gyárból” – Képkockák a Lumière testvérek *A munkások elhagyják a gyárat*, más néven *A munkaidő vége* (1895) című filmjéből (IMDB)

A korábbi, egyértelmű munkásosztály-alapú baloldal, például amelyet a Lumière testvérek filmje, a *Munkások elhagyják a gyárat* (más néven: *A munkaidő vége*, 1895) reprezentál, mára elvesztette szubjektumát. A Lumière-film-ben, amelyben egyébként a munkások a Lumière-gyárat hagyják el, tökéletes összhangban van a médium és a tartalom: a film immanens, lineáris idősíki, tehát a forgó filmszalag A-ból vezet B-be, mint ahogyan egy futószalagnak is van teleológiája, és Marx is Hegel teleologikus történelemkoncepcióját vette át. Tehát úgy, mint ahogy a filmszalag és a futószalag forog, a munkások viszik előre a történelmet, már ha marxistaként gondolkozunk. (Szerintem egyébként valójában a Lumière testvérek, a film készítői vitték előre a történelmet.)

Az biztos, hogy a Lumière-filmben a munkások nem azok a munkások, akiket a reprezentációt gyártani próbáló kortárs mozgalmárok mobiltelefonok kameráival keresnek autópálya melletti kétcsillagos hotelekben, azaz munkásszálásokon. A legtöbb iparosodott országban többen dolgoznak a szolgáltató szektorban, mint a termelésben, jellemzően a termelésben dolgozók jól megfizetett szakemberek, és a termelés nagy része automatizálva van. Marx axiómái, például a termelőeszközök munkásokhoz való juttatásáról egyszerűen értelmetlenek ezek között a feltételek között. A hajléktalanok iránti fokozott érdeklődés is részben abból fakad, hogy az átlag magyar többet keres, mint akik politikai mozgalmak égisze alatt az ő felszabadításukra, érdekképviselőikre jelentkeznek, emellett értelmesebb dolgokkal foglalkozik, ugyanannyi információhoz juthat hozzá az internet segítségével, tehát semmi fölénye nincs vele szemben az „élcsapatnak”. A hajléktalanokkal való foglalkozás a szakadékot termeli újra a vezetésre vágyók és a vezetett csoport között; miközben Marx megvetéssel beszélt a lumpenproletariátusról. Az ilyen politikai mozgalom valójában a mozgalmárok mozgalmárokodási vágyából táplálkozik, keresve a szubjektumát, agresszívan kiterjesztve a politika színterét, és sokszor kulturális, művészeti gyakorlatokba csomagolva a részvételt.

Ezeket a hálózatokat sokan szektaként emlegetik, de meglátásom szerint azért nem szekták, mert nem hisznek a saját dogmaiban. A szekták vére menő hitvitákat folytatnak, míg a *cancel*áló hálózatokban a megfelelési kényszer az inkompetenciából eredő kiszolgáltatottságból és a felnagyított én féltéséből fakad, nem pedig egy adott hithez való ragaszkodásból. Ezt mutatja meg az a videó, amelyben az MTA bezárása kapcsán egy riporter megkérdez valakit, hogy mihez fog kezdeni, ha nem lesz hol kutatnia. Az illető visszakérdez: „Kutatóként vagy mosogatóként?” – egy kutató, aki nyilvánosan demonstrálja egyszerre a szervilizmusát és inkompetenciáját. Meritokratikus megközelítésben az lenne a kérdés, hogy miért tartson el az állam kutatóként valakit, aki piaci viszonyok között csak mosogatónak alkalmas, de ez a szempont fel sem merül az interjúalanyban. Fel sem merül benne, hogy az inkompetenciát legalább titkolnia kéne. A mechanizmus pontosan az, mint amit Daniel Miller érzékletesen leír:

„Ahogyan egy drogfüggő, vagy még inkább maga a függőséget okozó struktúra, másokat is a függőség hálójába próbál csábítani és ellenségesen reagál mindenkire, aki megpróbálja a függőséget felszámolni, a baloldal – amely szintén egy parazita erkölcsi-libidinális struktúra – igyekszik megakadályozni saját hívóinek kiszabadulását a karmai közül azzal, gyakran azzal, hogy látványos erőszakot alkalmaz a renegátjaival szemben. Ezért támadják könyörtelenül Nina Powert és más, volt baloldali hítegyüttműködőket, közülük Mark Fishert például egyenesen öngyilkosságba kergették. A baloldal megakadályozza, hogy szolgálói olyan tevékenységekben vegyenek részt, amelyek erősítenék tudatukat és akaratukat, sőt éppen ellenkezőleg jár el: bátorítja az önutálatot és a bűntudatot, beleértve a drogfogyasztást, a prostitúciót és a csöcselékben való részvételt.”²

Ez a belső bizonytalanság és megfelelési kényszer kapcsolódhat ahhoz a jelenséghez, amit Mattias Desmet 2021-ben a Covid-lezárások kapcsán *free-floating anxiety*nek nevezett. Ez az a „meghatározhatatlan szorongás”, amit a hálózatok önfelnagyítással enyhítenek. Ez a kulcs a hálózatosság több olyan jelenségéhez, mint például a szubjektivitást fegyverként használó aktivizmus és a *cancel*elés. Az adott „jó ügyel” összefonódva vesznek fel nekik kedvező szerepeket emberek, és a saját felnagyított énképüket védve gyakorlatilag élő pajzsok lesznek e „jó ügy” érdekében. A hálózatba szerveződött kollektívizmus alapvető hazugsága, hogy a kreativitás és a tudástermelés közösségi, imposztorokat szül, akik örökös alakoskodásra, idomulásra és frusztrációra kényszerülve, kétségbeesetten próbálják eltüntetni a bizonyítékokat, és bosszút állni saját alkalmatlanságukért.

2 Daniel MILLER: *Ego credo*. <<https://im1776.com/2024/07/11/compact-obituary>>

Mark Fisher: Kilépés a vámpírkastélyból (2013)

Az osztálytudat törekeny és átmeneti. Az akadémiát és a kultúripart uraló kispolgárság számos eltérítő és megelőző módszerrel rendelkezik, ami már azt is megakadályozza, hogy a téma felmerüljön, és ha fel is merül, akkor is elhithető az emberrel, hogy a felhozása valami szörnyű szemtelenség, az etikett megszegése. Mára évek óta tartok beszédeket baloldali, antikapitalista rendezvényeken, de szinte alig beszéltem – és alig kértek, hogy beszéljek – az osztályokról a nyilvánosság előtt.

Merre tovább? Először is azonosítanunk kell azon diskurzusok és vágyak sajátosságait, melyek erre a sötét és reménytelen ösvényre vezettek bennünket, ahol az osztály fogalma eltűnt, de a moralizálás általános, ahol a szolidaritás lehetetlen, de a büntudat és a félelem mindenütt jelenvaló; és nem azért, mert a jobboldal rettegésben tart bennünket, hanem mert hagytuk, hogy a szubjektivitás burzsoá formái megfertőzzék a mozgalmunkat. Úgy gondolom, hogy ezt a helyzetet két libidinális-diskurzív konfiguráció hozta létre. Ezek ugyan baloldalinak nevezik magukat, de – mint ahogy azt a Brand-est is nyilvánvalóvá tette – ők épp azt illusztrálják, hogy – az osztályharc ágenseként felfogott – baloldaliság csaknem teljesen eltűnt.

Az első konfigurációt vámpírkastélynak nevezem. A vámpírkastély a büntudat terjesztésére szakosodik. Egyszerre hajtja egy pap vágya, hogy kiátkozzon és elítéljen; egy pedáns akadémikus vágya, hogy első legyen a hiba látványos meglobogtatásában; és egy hipszter vágya, hogy egy legyen a kifinomult belső kör tagjai közül. A vámpírkastély megtámadásának fő veszélye az, hogy úgy fog tűnni – és a vámpírkastély mindent meg fog tenni, hogy erősítse ezt a benyomást – mintha a támadó a rasszizmus, a szexizmus és a heteroszexizmus elleni harcot is támadná. De a vámpírkastélyok távolról sem az egyetlen legitim kifejeződései az ilyen küzdelmeknek, és épp akkor érthetjük meg őket, ha polgári-liberális perverziónak és a fenti mozgalmak energiáinak elnyelésére épülő szerkezeteknek tekintjük őket. A vámpírkastély abban a pillanatban született, amikor a magát *nem* identitáskategóriák alapján meghatározni akaró küzdelem átalakult olyan „identitások” keresésévé, melyeket majd elismer a burzsoá nagy Másik.

A vámpírkastélyokat az alábbi probléma megoldására hozták létre: hogyan birtokolhatsz hatalmas vagyont és hatalmat úgy, hogy mégis te tűnj az áldozatnak, a marginálisnak és az ellenzékinek? A megoldás már adott volt – a keresztény egyházban. Ezért a vámpírkastély azokhoz az ördögi stratégiákhoz, sötét patológiákhoz és pszichológiai kínzóeszközökhöz folyamodott, melyeket a kereszténység talált fel, és melyeket Nietzsche mutatott be *A morál genealógiájában*. A rossz lelkiismeretnek ez a pap-sága, a vallásos büntudat-kereskedőknek ez a fészke pontosan az, amit Nietzsche megjósolt, mikor azt írta, hogy valami rosszabb van alakulóban, mint a kereszténység. Most itt is van.

A vámpírkastély a fiatal diákok energiájából, szorongásaiból és aggodalmaiból táplálkozik, de mindenekelőtt abból él, hogy egyes partikuláris csoportok szenvedését – minél marginálisabb, annál jobb – akadémiai tőkévé alakítja. A vámpírkastély legdicsőségesebb tagjai azok, akik felismerik a szenvedés új piacát – aki talál egy csoportot, amelyik elnyomottabb és alávetettebb a korábban felismert kizsákmányoltaknál, az nagyon gyorsan lépked majd felfelé a ranglétrán.

A vámpírkastély első törvénye: individualizálj és privatizálj mindent! Mikközben elméletben azt állítják magukról, hogy támogatják a strukturális

szempontú kritikát; a gyakorlatban sosem foglalkoznak semmi mással, mint az egyéni viselkedéssel. Néhányan a munkásosztálybéliek közül nem valami jól neveltek, időnként nagyon gorombán viselkednek. Emlékezzünk: egyes egyének elítélése mindig fontosabb, mint a személytelen struktúrák figyelembevétele. A tényleges uralkodó osztály az individualizmus ideológiáját propagálja, miközben osztályként működik. (Amit „összeesküvésnek” szoktunk nevezni, az gyakran az uralkodó osztály osztályszolidaritása.) A vámpírkastélyok mint az uralkodó osztály balek-szolgái ezzel ellentétesen tevékenykednek: szóban a „szolidaritás” és a „közösségiség” oldalán állnak, miközben úgy cselekszenek, mintha a hatalom által kijelölt individualista kategóriák tarthatók volnának. Mivel szemléletük alapjait tekintve kispolgáriak, a vámpírkastélyok tagjaiban nagy a versenyszellem, de ezt a polgárságra jellemző passzív-agresszív stílusban elfojtják. Nem a szolidaritás tartja össze őket, hanem a kölcsönös félelem: a félelem, hogy bárki lehet az, akit legközelebb kiütnek, kitesznek, elítélnék.

A vámpírkastély második törvénye: dolgozz azon, hogy a gondolkodás és a cselekvés nagyon, nagyon nehéznek tűnjön! Csak semmi könnyedség, és határozottan semmi humor. A humor definíció szerint komolytalan dolog, nem igaz? A gondolkodás elegáns hangú és gondterhelt tekintetű emberek kemény munkája. Ahol magabiztosságot láatsz, terjeszd a szkepszist! Mondd azt: csak ne kapkodjunk, ezt még jóval alaposabban át kell gondolnunk. Ne felejtjük el, hogy meggyőződésekkel rendelkezni elnyomó dolog, ami minden bizonnyal Gulagokhoz vezet.

A vámpírkastély harmadik törvénye: terjeszd a büntudatot, amennyire csak tudod! Minél több a büntudat, annál jobb. Az embereknek rosszul kell érezniük magukat: ez annak a jele, hogy felismerik a dolgok súlyát. Osztályprivilegiumokkal rendelkezni teljesen rendben van, ha büntudatot érzel a privilegiumaid miatt, és ha büntudatot tudsz ébreszteni más, alárendelt osztályok tagjaiban is. Ezzel jót teszel a szegényekkel is, nem igaz?

A vámpírkastély negyedik törvénye: esszencializálj! Noha a vámpírkastélyok tagjai azt állítják magukról, hogy a *genderfluiditás*, a pluralitás és a sokféleség oldalán állnak – részben azért, hogy elfedjék saját, mindig is gazdag és privilegizált vagy polgári-asszimilációs háttérüket –, az ellenséget mindig esszencializálni kell. Mivel a vámpírkastélyokat mozgató vágyak jórészt egy pap vágyai arra, hogy kiátkozzon és elítéljen, szükség van a Jó és a Rossz közötti különbségtételre, melyek közül az utóbbi az esszenciális jellegű. Ismerd fel a stratégiát! X tett egy megjegyzést/viselkedett valahogy; ezek a megjegyzések/viselkedésmódok transfóboknak, szexistának stb. tekinthetők. Ez eddig oké. A következő lépés üt igazán. X maga transfób/szexista stb. A teljes identitásukat az egyetlen helytelen megjegyzés vagy viselkedési botlás határozza meg. Mikor a vámpírkastély összehívja a boszorkányüldözést, az áldozatot – aki jellemzően munkásosztálybéli háttérrel rendelkező személy, aki nem iskolázott a burzsoázia passzív-agresszív etikettjében – megbízhatóan bele tudják hajszolni, hogy elveszítse a türelmét, és ez csak továbberősíti pária pozícióját a lincselés legújabb áldozataként.

A vámpírkastély ötödik törvénye: gondolkodj úgy, akár egy liberális (hiszen az vagy)! A vámpírkastély folyamatosan azon dolgozik, hogy felébressze a reaktív természetű felháborodást azzal, hogy újra és újra rámutat az ordítóan nyilvánvalóra: a tőke tőkeként viselkedik (nem valami kedves tőle!), az elnyomó államapparátusok elnyomóak. Tiltakoznunk kell!

Fordította: András Csaba, <https://ujsem.org/2018/05/04/mark-fisher-kilepes-a-vampirkastelybol> (részlet)

GLOBÁLIS HÁLÓZATOK HÁLÓZATA

A lengyel pszichiáter, Andrew M. Łobaczewski alkotta meg a *political ponero-logy* kifejezést, mégpedig az antik görög *poneros* szóból, ami rosszat, gonoszat jelent. Łobaczewski azokban az években volt egyetemista, amikor a szovjet ideológia leuralta az addig szakmai alapokon működő oktatást. Łobaczewski tanúja volt annak, ahogyan középszer alatti, de gátlástalan és politikailag elköteleződni hajlandó diákok jutottak lehetőségekhez, és utána elkezdtek áskálódni a náluk tehetségesebbek ellen. Łobaczewski szerint a kontraszelekció nem következménye, hanem a lényege és fenntartója a totalitárius rendszereknek. Idézve a *Political Ponerology* című, először 1984-ben megjelent könyvét:

„Az átlagnál tehetségtelegebbek, különösen a pszichológiai tudományok terén. Ennek ellenére szolgálataikért jutalmul tudományos fokozatot és pozíciókat kapnak, és megengedik nekik, hogy külföldön képviseljék országuk tudományos közösségét [...] Mivel az így érvényesülők nagyon középszerű tudósok, megpróbálják letaszítani a tehetségesebbeket. Nemcsak felsőbb utasítások, hanem önös érdekek és a tipikus féltékenység által is vezérelve, amely a patokraták normális emberekkel szembeni magatartását jellemzi. Ők lesznek azok, akik a »megfelelő ideológia« betartását ellenőrzik a tudományos publikációkban, és megpróbálják elérni, hogy egy jó szakember ne jusson a megfelelő tudományos szakirodalomhoz.”³

Łobaczewski elemzése éles fényt vet a kortárs hálózatok némely perverz megnyilvánulására, ahol a hatalomgyakorlás és a kontraszelekció szélsőséges formákat ölt. Ez a szellemi tulajdon ellopásától (plágium) kezdve a legsúlyosabb fizikai erőszakig és a végső kizsákmányolásnak számító gyilkosságig terjedhet, amint azt Bóné Ferenc, a volt barátnőjét meggyilkoló kolozsvári tanársegéd esete is példázza. Bónénak hiába volt felfüggesztett börtönbüntetése párkapcsolati erőszakért (ráadásul egy volt diák ellen), a folyamatosan morálisdrámákat játszó, gyakorlatilag minden felháborodó akadémiai-média-NGO-hálózatokhoz tartozók nyugodt szívvel jártak vele házibulikba. A valódi teljesítményt jobb esetben figyelmen kívül hagyó, rosszabb esetben büntető frusztrált egyének által dominált körökben a hatalmi játszmák átléphetnek minden határt.

Bár a finanszírozók sokszor nemzetközi nemkormányzati szervezetek (INGO), vagy más politikai donorok, a hálózatok sokkal zsigeribb szinten, a vágyak mentén kapcsolódnak össze, *top-down* csak felhasználják őket. Azt csak a legjobban pszichotizálódottak képzelik, hogy ők irányítják a hálózatokat, amiket a donorok is csak felhasználnak, jellemzően politikai eszközök terjesztésére és importjára. A globalista INGO-agendáknak megfelelően ezek a hálózatok megpróbálják leplezni a progresszív-liberális premisszák átfogó válságát azzal, hogy ezeket politikai válságként állítják be (miközben ezt a válságot kulturális szkriptek és fogalmi-politikai eszközök, például a *gender* importálásával örökítik tovább). Jellemző, hogy a helyi politikusokat okolják a világszerte előforduló jelenségekért.

Ugyanakkor az INGO-k befolyása is korlátozott lett volna, ha nincsenek megfelelő társadalmi feltételek az ilyen hálózatok kialakulásához, mint mondjuk a minőségérzék elvesztése. A „minden relatív” elve eltüntette a minőséget és a szépséget, teret adva annak, hogy a középszer alulmúló szélhámusokat, sőt társadalomra veszélyes figurákat is komolyan vegyenek alkotóként vagy tudósként, legtöbbször valamilyen rosszul felfogott érdekből. Például az a fajta relativizálás, amely szerint „mindenki művész” és „minden poszt performansz”, vagy „minden önkifejezés művészet”, valójában a művészet lényegét öli meg. Ez a hozzáállás nemcsak a középszernek kedvez, de ellehetetleníti azokat, akik valódi tehetséggel, áldozatvállalásra való hajlandósággal és önálló gondola-

3 Andrew M. ŁOBACZEWSKI: *Political Ponerology. A Science on the Nature of Evil Adjusted for Political Purposes* [1984] Red Pill Press, Grande Prairie, 2006.

akadémiai,
médiá- és
NGO-hálózat

tokkal rendelkeznek – mert az igazi művészethez ezek kellenek, nem pedig „közösség”.

Be kell látnunk: a hálózatok világában azok, akik korábban csak szánalmasak voltak, potenciálisan veszélyessé váltak. A hálózatok működése ellen a bennünk rejlő erő, az egyéni integritás és a kritikus gondolkodás véd meg. Az igazi kreativitás, a minőség és a szépség keresése, valamint az egyéni autonómia megőrzése a kulcs a hálózatok destruktív hatásainak kivédéséhez. A legnagyobb szerep az államoké a törvényi szabályozásokkal, de egyéni szinten sem szabad hagyni, hogy a hálózatok bekebelezzenek, elvegyék az öntudatunkat és elhitessék velünk, hogy nem cselekedhetünk szabadon. ■

Kilépés –
 Mark Fisher (1968–2017)
 brit posztmarxista
 gondolkodó
 (X)